

Duhovno vodstvo za adolescente u odabiru duhovnog poziva u naše vrijeme¹

Marino Ninčević*

Sažetak

Autor promišlja o realitetu koji je Crkva proživljavala i razmatrala tijekom svoje povijesti, a čini to i danas, dakako iz različitih perspektiva i na različite načine, tj. o duhovnom vodstvu. Dokumenti crkvenog učiteljstva naglašavaju važnost duhovnog vodstva kao izraza brige za mlade i za nova duhovna zvanja. Dokumenti pozivaju svećenike da duhovnom vodstvu mladih daju prednost pred svim drugim poslovima. Služba duhovnog vodstva proizlazi iz duhovnog zvanja, zato je papa Ivan Pavao II rekao: Potrebno je ponovno otkriti bogatu duhovnu baštinu onoga što se suvremenim rječnikom naziva »osobna pratnja«, koja je uvijek donosila toliko dragocjenih plodova u životu Crkve. Neka svećenici budu prvi koji će uložiti vrijeme i snagu u tom odgojnom radu i osobnoj duhovnoj pomoći². Adolescencija je razdoblje života u kojem se na najdublji način oblikuje osobni identitet, zato je to ono osobito važno i za proces duhovne i religiozne formacije svakog pojedinca, jer je to dob otvorena i osjetljiva za rast u duhovnom životu.

Ključne riječi: duhovno vodstvo, duhovno zvanje, adolescent, identitet, smisao života, životni cilj

Uvod

»Žetva je velika a radnika malo. Molite Gospodara žetve da pošalje radnike u žetvu svoju« (Lk 10, 2). Potreba za ovom molitvom izvodi se iz konstatacije da Crkva ima apsolutnu potrebu za svećenicima, posvećenim dušama i navjestiteljima da bi dovršila djelo koje joj je povjerio Gospodin, kako bi svi ljudi mogli postići spasenje. *Nova zvanja za novu Europu*, br. 29 i *Pastores dabo vobis*, br. 40 naglašavaju važnost duhovnoga vodstva kao izraza brige za svećenička zvanja i pozivaju

1 Ovaj rad je doručeno i prošireno izlaganje koje je autor održao na preduskršnom susretu svećenika Krčke biskupije u Krku, 12. ožujka 2008.

* Marino Ninčević, dipl. teol., ravnatelj Nadbiskupskog sjemeništa »Zmajević«, Zadar. Adresa: Trg sv. Stošije 2, 23 000 Zadar, Hrvatska. E-pošta: donmarino@inet.hr

2 Ivan Pavao II (1992), *Pastores dabo vobis*, Nadbiskupski duhovni stol — Glas Koncila, Zagreb, br. 41.

svećenike da duhovnom vodstvu mladih daju prednost pred svim ostalim poslovima.

U Rimu je 1997. godine održan europski kongres o zvanjima. U svojoj postsinodalnoj pobudnici *Nova zvanja za novu Europu*³ Ivan Pavao II govori o zabrinjavajućoj oskudici sjemeništara/bogoslova i aspiranata religioznog života, naročito u zapadnoj Europi, i moli sve u Crkvi da se obvežu posvetiti primjerenom pastoralu zvanja. Benedikt XVI je također zabrinut zbog tog što mnoge dijeceze oskudijevaju svećenicima i kaže da »se to ne događa samo u nekim zonama prve evangelizacije, već u mnogim zemljama s dugom kršćanskom tradicijom«. ⁴ On podsjeća da je »služba svećenika u Crkvi nezamjenjiva. Bez svećenika Crkva ne bi mogla živjeti svoje poslanje koje se nalazi u srcu njezine egzistencije. Zaređeno svećenstvo nije nešto što dolazi nakon stvarnosti crkvene zajednice. Bez ovog svećenstva Crkva se ne može zamisliti osnovanom. Uistinu, ako bi se dogodilo da u kršćanskoj zajednici nema prisutnosti svećenika, ona bi bila lišena sakramentalne prisutnosti Krista, Glave i Pastira, bez kojeg zajednica ne može živjeti.«⁵

Neki misle da će pomanjkanje svećeničkih zvanja doprinijeti potenciranju funkcije kršćanskih laika u Crkvi. No iskustvo pokazuje da svećenička zvanja i zvanja kršćanskih laika slijede isti uzlazni ili silazni put, po zakonu spojenih posuda. Kako se više razvija apostolat laika, tako se više nazire neophodnost dobro formiranih svećenika.⁶ Da bi Crkva imala aktivne laike u svojoj službi, prisutne u svijetu, služba ministerijalnog svećenstva je neophodna. Također je istina da što se više u crkvenom smislu produbi zvanje laika, tim potrebnije postaje svećeničko zvanje. Impuls koji je Drugi vatikanski koncil dao sudjelovanju laika u Crkvi traži od nas da na razne načine promoviramo svećenička zvanja i da cijenimo milost zvanja u celibatu i svećenstvu.

Stanje koje Crkva danas živi nazivamo krizom, točnije krizom zvanja. Kriza svećeničkih zvanja izaziva veliki »Zašto?«. ⁷ Svi znamo da je mnogo uzroka koji se spominju kad je u pitanju ta kriza i da ima vrlo poticajnih studija koje ih istražuju.⁸ Tim se problemom bave povjesničari, sociolozi, psiholozi, pedagozi i teolozi. Svatko iznosi svoje tumačenje. Ta tumačenja svakako predstavljaju važnu pomoć i daju vrijedan doprinos u osvjetljavanju ovog problema. Crkva kroz svoju povijest nije nikada poduzimala toliko napora za zvanja kao danas, a postiže tako malo uspjeha. U homiliji na misi ređenja Benedikt XVI je rekao: »Naš je svijet umoran od svoje vlastite kulture. To je svijet u kojemu se ne osjeća potreba za Bogom, i još

3 Papinsko djelo za crkvena zvanja (2000), *Nova zvanja za novu Europu*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost.

4 Benedikt XVI (2007), *Sacramentum caritatis — Sakrament ljubavi*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, br. 25.

5 Pismo povodom 43. svjetskoga molitvenog dana za duhovna zvanja, 5. ožujka 2006. Dostupno je na internetskim stranicama IKA-e.

6 Vidi: *Sacramentum caritatis*, br. 25.

7 Usp. Danneels, G. (1999), *Kriza zvanja*. Zadar, Hrvatski institut za liturgijski pastoral.

8 Usp. *Nova zvanja za novu Europu*.

manje za Kristom, te shodno tome, to je svijet u kojemu se čovjek može sam izgraditi. U toj klimi racionalizma koji se zatvara u samom sebi, koji smatra model znanosti jedinim modelom znanja, dok je sve ostalo subjektivno, kršćanski život, također, ostaje jedna subjektivna opcija, i zbog toga, proizvoljna. Očito je, stoga, da je u takvoj situaciji vjera teška i da je teško vjerovati, a još teže je dati život Gospodinu stavljajući mu ga na raspolaganje«.9

1. Poziv — osmišljenje života

Biskupi, sudionici Europskog kongresa o zvanjima 1997. godine u Rimu, istaknuli su kako svećenička kriza ima duboke korijene u kulturnom ambijentu, mentalitetu i praksi kršćana. Zbog toga je papa Ivan Pavao II u postsinodalnoj pobudnici naglasio važnost hitnosti da se pastoral zvanja u Crkvi odlučno orijentira prema obnovi kršćanskog mentaliteta, takvog kakvog ga vjera naučava i podržava¹⁰.

Život kao divan Božji dar ima vokacijski smisao. Primili smo ga da bi ga utrošili na ono što Bog želi od nas. Radi toga je potrebno promovirati kulturu zvanja u jednom širem smislu, tj. trebamo odgajati mlade u otkrivanju samog života kao zvanja. Život treba živjeti sa stavom velikodušnog predanja u izvršenje Božje volje.

Vokacijska dimenzija kršćanskog života nije rezervirana samo za neke kršćane ili za neke posebne momente u životu. Svaki kršćanin treba Boga pitati: »Bože, što želiš od mene?« Zbog toga je osnovno i fundamentalno zvanje svakog kršćanina poziv na svetost. »Budite savršeni kao što je savršen vaš nebeski Otac« (Mt 5, 48).

Život velikodušno predan u ruke Gospodinu najbolji je put za oslušivanje i razabiranje poziva koji Bog može poslati dječaku, mladiću ili odrasloj osobi. Ivan Pavao II je u pobudnici *Crkva u Europi*¹¹ rekao da kada se mladima predstavi osoba Krista u svojoj punini, u njima se tada upali nada koja ih potiče da ostave sve kako bi slijedili njegov poziv i kako bi ga svjedočili pred svojom generacijom.

1.1. Kršćanske obitelji — izvor zvanja

Kršćanska obitelj je oduvijek nudila, a i dalje nudi pogodne uvjete za rađanje zvanja. Zato je Drugi vatikanski koncil izjavio da obitelji ponukane duhom vjere, ljubavi i pobožnosti tvore prvo sjemenište (OT, 2)¹². Autentičan i učinkovit pastoral zvanja treba imati u vidu rad s kršćanskim obiteljima. U obitelji koja je otvorena životu, u kojoj se njeguju ljudske vrijednosti i kršćanske vrline, pojavit će se i velikodušni odgovori na Božji poziv.¹³ U tom smislu Benedikt XVI priznaje da se

9 Homilija pape Benedikta XVI na misi svećeničkog redjenja petnaest đakona Rimske biskupije u Bazilici sv. Petra, u nedjelju, 7. 5. 2006.

10 Usp. *Nova zvanja za novu Europu*.

11 Ivan Pavao II (2003), *Ecclesia in Europa — Pobudnica o Crkvi u Europi*, Verbum, Split.

12 Opatam totius. U: *Drugi vatikanski koncil*, (1986), Zagreb, Kršćanska sadašnjost, str. 332–357.

13 Usp. Ponsard, C. (2006), *Vjera u obitelji*, Split, Verbum.

obitelji trebaju senzibilizirati za svećenički poziv. Jer njihov je stav najčešće indiferentan ili oprečan spram svećeničkog zvanja.¹⁴

U životu kršćana ima nekih naročito značajnih i odlučujućih trenutaka za oslušivanje i razabiranje Božjeg poziva. U prvom redu riječ je o godinama adolescencije i mladosti. Pastoral sakramenta krizme, u pripravi i proslavi, treba biti stoga prožet sadržajem poziva. U pastoralu zvanja potrebno je eksplicitno pozvati adolescente i sve mlade da razmišljaju o svećeničkom zvanju. Ne treba čekati da oni postave pitanje o mogućem pozivu. U francuskoj dijecezi Rochelle biskup svake godine napiše pismo o svećeničkoj službi koje biva dostavljeno svim mladima u cijeloj biskupiji, u kojemu im predlaže svećenički ili redovnički poziv. Namjera ovog pisma je ponuditi mladima mogućnost razmišljanja o svom mogućem svećeničkom ili redovničkom pozivu. To daje mladom čovjeku slobodu i mogućnost da si postavi pitanje o zvanju i da razmišlja o njemu.

Prispodoba o sijaču nam govori da dok naviještamo kraljevstvo Božje, postupamo kao palestinski seljak. Kad on iziđe iz kuće, ne čeka ga pripremljena i lijepa njiva, kao što je to danas, pogotovo kad gledamo lijepa i uređena polja kroz avionski prozorčić. Seljak u Isusovo vrijeme izlazi iz kuće i posvuda baca po malo sjemena. Nailazi na grmlje, na kamenito tlo, vidi staze po kojima ljudi gaze, ali je svjestan da će se, sije li posvuda, uvijek naći neki kutak gdje će zrno rasti. Tako i mi: ne smijemo reći kad naiđemo na grmlje ili kamen da se ne isplati i da je najisplativije ostati kod kuće (usp. Mk 4, 3–9). Pozvani smo sijati posvuda i uvijek će se u nekom kutu obilato žeti. Kao što posvuda ima grmlja, tako posvuda ima i plodne zemlje, i to često baš tamo gdje se najmanje nadamo. Ako prije sjetve načinimo plan i sijemo samo ondje gdje mislimo da će nešto narasti, uvjeren sam da ćemo postići jako malo ili gotovo ništa.

Svećenik u prvom redu ima funkciju sijača i duhovnog pratitelja (vodstva osoba) posijanog sjemena. Svećenicima je potrebna srčanost u realizaciji ove radosne, zahvalne i plodne službe duhovne pratnje mladih kako bi im pomogli razabrati njihov poziv.¹⁵ Potrebno je svakoga mladog kršćanina navesti da se upita barem jednom u životu želi li Bog da živi kršćanskim životom kao svećenik.

2. *Duhovno vodstvo u adolescenciji*

Kad govorimo o duhovnom vodstvu, riječ je o realitetu koji je Crkva proživljavala i razmatrala tijekom svoje povijesti, a čini to i danas. Kad govorimo o adolescenciji, mislimo na ono razdoblje kad osoba iz djetinjstva prelazi u odraslo doba, pri čemu se događaju mnoge promjene na svim razinama. One su tjelesne, psihičke, intelektualne, osjećajno–spolne, društvene, duhovne.

Broj mladih koji traže vodstvo u duhovnom životu je u porastu, poglavito u perspektivi duhovnog poziva.¹⁶ Svrha duhovnog vodstva je rast u vjeri, nadi i lju-

14 Vidi: *Sacramentum caritatis*, br. 25.

15 Vidi: *Pastores dabo vobis*, br. 40.

16 Usp. Bonari, L. (1991), *Direzione spirituale oggi: perche? come? U: Orientamenti Pastoralis* 39 (1), 37–62.

bavi: ono što nam je Krist prikazao kao Očev dar koji nam se daje preko Duha. U svom odgojnom djelovanju duhovni voditelj treba imati na umu konačnu svrhu procesa koji u isto iskustvo stapa dva sudionika — kako bi nastao život, onaj pravi, u punini, i kako bi ga bilo u izobilju za sve.¹⁷ U naravi duhovnog vodstva je razabiranje onoga jedinstvenog i neponovljivog načina kojim Duh pojedinca vodi prema suobličanju s Kristom, čime on postaje suradnikom Duha u procesu osobnog usvajanja objektivnih vrijednosti kršćanskog bića. S druge strane, osobno usvajanje podrazumijeva pozornu promatranje i poznavanje konteksta vremena u kojemu subjekt živi, jer on, filtriran kroz njegovu osobnost, određuje specifičan osobni način na koji će subjekt steći iskustvo Krista i postati dijelom njegova Otajstva u svakodnevnom životu.¹⁸

U svakoj životnoj dobi čovjek može imati duhovnog voditelja, no on je osobito potreban u adolescenciji. U tom razdoblju života duhovni voditelj treba težiti urednom razvoju i zreloom odgovoru na duhovni poziv u slobodi koju nam je Krist darovao: duhovni voditelj će pomoći u sagledavanju različitih stečenih iskustava, te će ih usmjeriti prema svekolikom rastu osobe kao čovjeka i kršćanina. U ovoj fazi života intervencija duhovnog voditelja ne zaobilazi pedagoški rad u pravom smislu te riječi, čiji su ciljevi izrazito odgojni.¹⁹

Ove riječi prikazuju adolescenciju kao dob pogodnu za duhovno vodstvo. Kako je riječ o razdoblju života u kojem se na najdublji način oblikuje osobni identitet, ono je osobito važno i za proces duhovne i religiozne formacije svakog pojedinca: to je dob otvorena i osjetljiva za rast u duhovnom životu²⁰. Zbog toga je to i razdoblje života u kojem je duhovno vodstvo osobito dragocjeno.²¹

17 Usp. Martinelli, A. (1989), *Direzione spirituale*. U: *Dizionario Pastorale Giovanile*, Torino, Leumann, Elle Di Ci, str. 208–222.

18 Usp. Rulla, L., M. (2001), *Antropologija kršćanskog poziva*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost.

19 Usp. Marcatali, A. (1991), *Pedagogia. Educare oggi*, Brescia, La scuola.

20 Bezinović, P., Marinović–Bobinac, A., Marinović–Jerolimov, D. (2005), *Kratka ljestvica vrijednosti validacija na uzorku adolescenata*. U: Društvena istraživanja 14 (1–2), 135–153: Izrazit porast religioznosti utvrđen je istraživanjima provedenima u 1990–im godinama u Hrvatskoj među mladima (Črpić i Kušar, 1998; Črpić i Valković, 2000; Goja, 2000; Mandarić, 2000; Marinović–Jerolimov, 1999, 2000, 2002; Zrinščak, Črpić i Kušar, 2000; Vrcan, 1990). Prema rezultatima komparativne analize navedenih istraživanja mladih 1985. i 1999. godine, porast religioznosti zabilježen je u svim istraživanim dimenzijama: konfesionalnoj i religijskoj identifikaciji, religijskim vjerovanjima i religijskoj praksi. Dva istraživanja na uzorku mlade generacije, koja je u Hrvatskoj proveo Institut za društvena istraživanja u Zagrebu Ivo Pilar, utvrdila su: 1985. godine da su u istraživanoj populaciji od 15 do 27 godina najreligiozniji bili (naj)mlađi ispitanici (Marinović, 1988; Vrcan, 1986). To je pokazalo i istraživanje iz 1999. godine, kada je u mladoj populaciji Hrvatske u dobi od 15 do 29 godina najreligioznija bila grupa od 15 do 19 godina (Marinović—Jerolimov, 2002).

Ispitivanje koje je provedeno 2004. godine na uzorku od 3678 učenika svih srednjih škola u Primorsko–goranskoj i Dubrovačko–neretvanskoj županiji (među ispitanicima je bilo 45,6% mladića i 54,4% djevojaka), u svakoj je školi ispitan slučajni proporcionalni uzorak od 20% učenika, određen prema ukupnom broju učenika u prvim, drugim, trećim i četvrtim razredima svake škole, također je pokazalo porast religioznosti.

21 Usp. Bonari, L., *Direzione spirituale oggi: perche? come?*

2.1. Duhovno vodstvo

»O duhovnom vodstvu možemo govoriti u onim okolnostima kada vjernik, u potrazi za puninom kršćanskog života, prima duhovnu pomoć koja ga prosvjetljuje, podupire i vodi u spoznavanju volje Božje, kako bi postigao svetost. Duhovno vodstvo može imati mnogo oblika i može biti različitog intenziteta. Ono čistom psihološkom savjetu pridodaje ponudu evanđeoskih vrijednosti koje su u Kristu. U svom punom obliku treba ga promatrati kao duhovno očinstvo, zahvaljujući kojemu se djeca rađaju za osobni duhovni život i dalje vode prema suobličenju s Kristom u Duhu Svetome.«²²

Ovaj sažeti opis ukazuje na mnoštvo elemenata koji se javljaju u duhovnom vodstvu, kao i na množinu »oblika« i »stupnjeva«. Duhovno vodstvo je dakle iskustvo kompozitne naravi. Kompozitna je i njegova dinamika. Važno je shvatiti kako je riječ istodobno o antropološkoj činjenici, teološkom događaju i pedagoškom procesu.

Duhovno vodstvo je antropološka činjenica: egzistencijalni čin vođene osobe koji zahvaća čitavu mentalnu, osjećajnu, duhovnu, povijesnu i situacijsku osobnost i uvodi je u proces rasta, formacije, usmjerenja, popravka.

Ono je teološki događaj: u njemu djeluje Bog po svome Duhu, razvijajući s čovjekom ontološki i duhovni, otajstveni i učinkovit odnos, te uspostavljajući komunikaciju ljubavi, otkrivenja, nadahnuća i potpore, komunikaciju u kojoj su zastupljeni slušanje i odgovor.

Ono je i pedagoški proces i odnos: proces u kojem se ostvaruje plan intimnog rasta i sazrijevanja subjekta koji nastoji upoznati samoga sebe, usvojiti vrijednosti, stajališta i ponašanja, sve u odnosu na pratnju i vodstvo povjereno posredovanju duhovnog voditelja, uz razvijanje specifičnoga transakcijskog odnosa.

Riječ je o *nadnaravnoj pedagogiji*, odnosno o rastu, hodu uz pratnju odrasle osobe koja podupire, usmjerava i vodi, poglavito vlastitim svjedočenjem. Taj hod stremljenosti savršenstvu ljubavi, sukladno mogućnostima i na način koji je najprimjereniji pojedinoj osobi, i na liniji je odgovora na vlastiti duhovni poziv.

Dobro je imati u vidu kako je duhovno vodstvo jedan od načina prenošenja vjere, pa se ono mora povezati i s drugim oblicima prenošenja vjere unutar kršćanske zajednice, osobito s katehezom i liturgijom.²³ Dakle iako se duhovno vodstvo na specifičan način oslanja na »osobno« proživljeno iskustvo kršćanina, ono se ne može svesti na osobnu stvar, već je uvijek dio konteksta crkvene zajednice.

2.2. Duhovno vodstvo adolescenata u današnje vrijeme

Adolescent s osobinama i zahtjevima koji su karakteristični za njegovu životnu dob, kao i s problemima vezanim uz današnji društveno–kulturalni kontekst, pred duhovnog oca koji je uz njega na njegovu putu prema Kristu postavlja velik izazov.

22 Bernard, A. B. (1982) *Teologia spirituale*, Milano, Paoline, str. 23–24.

23 Usp. Exseler, A. (1990), *L'educazione religiosa. Un itinerario alla maturazione dell' uomo*, Torino, LDC, Leumann.

Naime mlad čovjek često je u vrlo konfliktnoj situaciji koja ga najčešće udaljava od zahtjeva duhovnog hoda. S druge se pak strane javljaju i nove mogućnosti koje treba prihvatiti i valorizirati na pravi način.

U društvu kao što je naše, koje je »složeno« i bez homogenizacijskih središta, i adolescentsko je razdoblje obilježeno »fragmentarnošću«. Adolescent se suočava s velikom raznovrsnošću ponuda i mogućih iskustava, pa odbija tip odabira koji je u bilo čemu isključiv.²⁴ Slijedom toga dolazi do rasta broja često međusobno nepomirljivih, a ponekad i potpuno proturječnih pripadnosti, iskustava i interesa. Dakako, to adolescentu otežava davanje smisla vlastitu životu.²⁵

U takvim okolnostima adolescent se okreće onom »svakodnevnom«, »trenutačnom«, i ne zamara se postavljanjem velikih ciljeva. Uočavamo jasno izraženu privrženost konkretno doživljenome uz stalno stremljenje prema oživotvorenju svakodnevnog života, ali bez njegova uvrštavanja u neke šire i cjelovitije perspektive. S tog stajališta treba ukazati i na rasprostranjenost stava kako treba živjeti »od danas do sutra«, a svi se planovi svode na »utilitarističku« mjeru i trenutačnu dostupnost.²⁶ Nadalje, suočen s ograničenjima, uvjetovanošću i društvenim suprotnostima koje ometaju njegovo osobno potvrđivanje, adolescent vlastitu afirmaciju i smisao života traži osobno ili u okviru male skupine. Na taj način subjekt opet sebe stavlja u samo središte, a relativizira sve ostale objektivne podatke koji ga okružuju.

Ovaj realitet postavlja velik izazov pred duhovno vodstvo koje želi iskustvo mladih osoba staviti u opći svrshodan okvir. Tu je i teškoća pomirenja ove fragmentarnosti osobinom sveukupnosti iskustva vjere te potrebom definiranja globalnog plana i donošenja konačnih odluka koje proizlaze iz opredjeljenja za Krista.

Kako je adolescent usmjeren gotovo isključivo na neposredno i »svakodnevno« iskustvo, nastoji ostati po strani, nezahvaćen poviješću: on teško može povezati sadašnjost i prošlost, a isto tako sadašnjost teško može spoznati kao osnovu za budućnost. I s ovog se stajališta otvara nimalo beznačajna zadaća za duhovnog voditelja, a to je usađivanje odgovornosti u mladoga čovjeka kako bi on mogao razabrati svoju povijest i donositi odluke za budućnost.²⁷

Sadašnju stvarnost adolescenata, kao i sveukupno naše okruženje obilježava *subjektivizam*, pa vlastito »ja« i samopotvrđivanje dolaze u samo središte pozornosti. Težnja za pogodnostima, odabir na temelju »onog što mu se sviđa« i »onog što mu donosi korist«, vrijednost koja se pripisuje iskustvima u prvome licu i afektivnom iskustvu vidljive su posljedice takva shvaćanja. Time dolazimo do novog iza-

24 Usp. Celata, C. (1997), *Il mondo dell' adolescenza: Pensieri, enigmi, provocazioni*, Milano, Franco Angeli.

25 Usp. Nanni, C. — Bissoli, C. (2001), *Educazione religiosa dei giovani all' alba del terzo millennio. Atti del Convegno di aggiornamento pedagogico*, Roma, Las.

26 Usp. Miliša, Z., Zloković, J. (2008), *Odgoj i manipulacija djecom u obitelji i medijima*, Zadar–Rijeka, MarkoM usluge d. o. o.

27 Usp. Szentmartoni, M. (2004), *Naći sebe tražeći Boga*, Zagreb, Karmelska izdanja.

zova za duhovnog voditelja u okviru njegova osobnog odnosa s adolescentom i ponude objektivnih vrijednosti. Poglavitito, odmah se javlja teškoća u pomirenju normativnih, objektivnih i društvenih dimenzija vjere s takvom krajnjom subjektivnošću, a ona je vidljiva i u religioznosti adolescenata.²⁸ Izazov koji fragmentarnost i usredotočenost na subjektivno stavljaju pred duhovno vodstvo nije izazov koji bi trebao dovesti do frontalnog sučeljavanja, već izazov koji treba dovesti do njihova »usvajanja«. Ovdje je riječ o teškoj zadaći »usvajanja fragmenata«, otkrivanja vrijednosti pojedinačnih elemenata koji tvore iskustvo adolescenta, i polaska, s te osnove, u smjeru širenja perspektive orijentacije prema cjelokupnom uobličavanju života. Kada je riječ o subjektivizmu, da bi se on prevladao nužno polazište su pozitivne vrijednosti koje usredotočenost na sebe nosi sa sobom.

Riječ je o upućivanju adolescenta na otkrivanje mogućnosti usvajanja životnog plana koji valja odabrati slobodno i izgrađivati s vjerom i žrtvom, polazeći od subjektivnosti, percepcije i prihvatanja ograničenosti. Ovdje se otvara novi izazov: odgajati mlade tako da ih se upućuje na razmišljanje o njihovoj stvarnosti. Pritom im treba pomagati da se nauče povremeno isključiti iz kolotečine neprekidne aktivnosti. Treba ih postupno uvoditi, polazeći od njihova osobnog iskustva, u svijet molitve.

2.3. *Vrijednosti i smisao života*

Ako razmotrimo pitanja vrijednosti i smisla života, odmah ćemo zapaziti da se adolescent susreće s teškoćom pronalaženja cjelovitog i sveukupnog smisla koji treba dati vlastitu postojanju, kao i da se u njega razvija određeni relativizam i zbrka glede vrijednosti koje je društvo već odavno postavilo i usvojilo. Kad se govori o razini vrijednosti (kao što usporedno prihvaćaju i crkvena i izvancrkvena vjerovanja), mladima nije nespojivo deklarirati se religioznima, a imati stavove suprotne stavovima Crkve. Sekularne ideje i vrijednosti usvajaju se i egzistiraju uz religijske vrijednosti, što upućuje na svojevrсну konfliktnost vrijednosti.²⁹ To ne znači da u adolescenta nema svijesti o vrijednostima i spremnosti za njihovo prihvatanje. S tim u vezi treba naglasiti kako se među današnjim adolescentima događa »dilatacija prijateljske afektivnosti«.

Kada je riječ o traženju smisla života, zamjećujemo određenu labilnost. Često se govori o »egzistencijalnoj tjeskobi«, »egzistencijalnoj praznini«, što ponekad dovodi do dramatičnih posljedica (droga, alkohol, nasilje, prostitucija, samoubojstvo). Današnje pluralističko društvo otežava odabir koherentne i cjelovite ljestvice vrijednosti jer se temelji na konzumizmu, hedonizmu i relativizmu, pa ne može ponuditi neka svoja rješenja koja bi mogla dati zadovoljavajući odgovor o smislu života.

28 Usp. Cencini, A. (1996), *Traženje nutarnjeg sklada*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost.

29 Usp. Miliša, Z. (2005), *Mediji–mladi–dokolica–ovisnost*, Zadar, Grad Zadar.

2.4. Adolescent — dijete Božje

Kao u svakom drugom odgojnom procesu³⁰ tako je i u duhovnom vodstvu nužno krenuti od temeljnih aspekata osobnosti. Treba imati u vidu razvoj s psihofizičkog, intelektualnog, afektivnog i društvenog aspekta. Također je važno imati u vidu potrebe ove životne dobi koje se svakako trebaju zadovoljiti, kako bi se omogućio rast u duhovnom smislu.

U tom smislu zadaća duhovnog voditelja može biti pomaganje adolescentu u raspoznavanju i razlikovanju različitih komponenti koje su u međusobnoj interakciji u njegovoj osobi. To je djelo »prosvjetljenja« i »spoznaje« kojim se mladoj osobi pomaže u stjecanju odgovarajućeg viđenja sebe, u shvaćanju promjena koje su u tijeku, kao i vlastitih mogućnosti.³¹

Dakle duhovni voditelj mora obuhvatiti sve aspekte, pri čemu treba poznavati osnove njihova normalnog razvoja. On adolescenta treba pratiti blagonaklono i vjerno kroz kušnje koje pred njega stavlja proces stjecanja iskustava. No bez »prihvatanja samoga sebe«, bez ljudskog osjećaja za vlastitu vrijednost, bez iskustva *ostajanja u sebi* nema ni duhovnog života, a kamoli pravoga duhovnog altruizma.

Vjerski temelj toga kršćanskog pronalaska samog sebe jest činjenica da smo djeca Božja. Bog ljubi svakog čovjeka i u toj mu ljubavi daruje svoje dostojanstvo. Isus, dobri pastir, žrtvuje svoj život za pojedinu osobu. A duh Božji stanuje u svakome od nas, »uzdiše u nama« (usp. Rim 8, 22).

2.5. Predodžba Boga

Adolescent oblikuje svoju osobnu predodžbu Boga koja je izrazito subjektivna, tako da se Bog često svodi na razinu osobnog iskustva i osobnog doživljaja.³² Takvo viđenje Boga, filtriranog kroz osobno iskustvo, često je ograničeno ili idealizirano. Uočava se veća osjetljivost za Boga koji se očituje kroz prirodne pojave, Boga stvoritelja, u odnosu na spoznaju Boga Spasitelja u povijesnom smislu, tako da se često čini kako je adolescent gotovo orijentiran prema naravnoj religiji.

Duhovni voditelj mora nastojati prepoznati karakteristike koje predodžba Boga poprima u adolescenta s kojim se susreće.³³ Njegova je zadaća adolescenta otvoriti za šire poimanje Boga. Dok s jedne strane može poticati adolescenta na prepoznavanje i traženje Boga kao nazočnog u prirodi i konkretnom životu, s druge strane mora svjedočiti transcendentnost Boga koji je »nešto potpuno drugo«. Nadalje, suočen s tendencijom adolescenta da težište u svom odnosu s Bogom stavi na osobni napor i idealizirano moralno savršenstvo, duhovni voditelj s jedne strane može poticati tu njegovu želju za poboljšanjem, no istodobno ga mora stalno podsjećati kako nas Bog prihvaća i u našim slabostima i promašajima. U biti riječ je o pomoći adolescentu u njegovu prijelazu iz nejasne ili »prirodne« religioznosti

30 Usp. Hentig, H. (2007), *Kakav odgoj želimo?* Zagreb, Educa.

31 Usp. Imoda, F. (2004), *Razvoj čovjeka*, Zagreb, Kršćanska sadašnjost.

32 Usp. Celata, *Il mondo dell' adolescenza: Pensieri, enigmi, provocazioni*

33 Usp. Bonari, *Direzione spirituale oggi: perche? come?*

u vjeru u »Boga Isusa Krista«, gdje više nije u središtu pozornosti volontarističko djelovanje u smjeru ostvarenja nekog ideala, već vjernost koja se očituje u odgovoru na osobni poziv.

2.6. Osnovni smisao kršćanskog načina života

Iako se pokazuje kao spontana, širokogrudna i idealistična osoba, adolescent prihvaća samo labave pripadnosti, koje su ograničene, a ponekad i proturječne, koje radikalno ne obuhvaćaju čitavo njegovo postojanje, nego se mogu obnavljati, tako da ne dopuštaju duhovno zvanje koje bi obuhvatilo čitav život.

T. Goffi navodi kako u odgojnom procesu koji vodi prema zreлом duhovnom životu, pored toga što treba voditi računa o biološkom i tjelesnom razvoju, današnjem mladom čovjeku treba usaditi osobni kršćanski identitet, učiniti ga svjesnim svekolikog smisla evanđeoskog postojanja i pobuditi u njemu osjećaj i želju za donošenjem »velikih–jakih« i čvrstih odluka.³⁴

U tom odgojnom procesu usmjerenom prema duhovnome smislu života, središte svih razmišljanja može biti samo Krist. Fokusiranje na Krista treba sve više osvješćivati i oživljavati. Nesporno je da je Kristov lik adolescentima oduvijek bio privlačan, osobito zbog njegove punine života. Potreba za uzorima, idealima, ljubavlju, bratstvom i dalje se, unatoč svim preprekama koje postavlja današnja kultura, jasno razabire u mladima, koji u Njemu mogu pronaći referentnu vrijednost i uporište. Nadalje, Kristov lik osim toga nudi i veće mogućnosti proživljavanja religioznosti kao odnosa među osobama, a to je nešto za čime mladi ljudi također osjećaju potrebu.

U adolescenciji je vrlo važno usredotočiti se na odgoj za molitvu, gdje Krist nije shvaćen kao središte, nego područje na kojemu se može izraziti kreativnost mladog čovjeka, polazeći od konkretnih životnih iskustava.

2.7. Identitet i životni cilj

Sve što je do sada rečeno o subjektivnosti i fragmentarnosti slijeva se u razmišljanja o odgoju za vrijednosti, o formiranju vlastitog identiteta, o traženju smisla života, o pravljenu životnog plana uz mogućnost vlastitoga odgovornog izbora.³⁵ To su središnje zadaće čitavoga odgojnog pothvata, pa se na njih mora usredotočiti i duhovno vodstvo.

Duhovni voditelj mora pokušati prodrijeti u situaciju onako kako ju je iskusio adolescent, a posebnu pozornost treba posvetiti oblikovanju identiteta. Duhovni voditelj također treba paziti da ne upropasti onu slobodu koju je adolescent tek stekao u procesu istraživanja stvarnosti. Duhovno vodstvo tako može osigurati primjereno okruženje, odnosno prostor i vrijeme koji su adolescentu nužno potrebni

34 Usp. Goffi, T. (1989), *Formazione alla vita spirituale delle giovani generazioni*. U: Secondin, B. — Goffi, T. (ur.), *Corso di spiritualità*, Queriniana: Brescia, str. 459–465.

35 Usp. Cencini, *Traženje nutarnjeg sklada*.

kako bi mogao potpuno slobodno sudjelovati u oblikovanju vlastitoga duhovnog identiteta.

U takvim okolnostima voditelj bi se mogao uskladiti sa željom da se ostvari više i bolje, onako kako je to na mnogo načina vidljivo u adolescenta, ponekad i kroz izraženu sumnju i nezadovoljstvo, nesigurnost i zbunjenost. To naime može biti i dobra prigoda za duboko osobno promišljanje, a duhovni voditelj može mladome čovjeku pomoći da unutar te želje za »više« razabere pokretačku nazočnost Boga, koji silom svog djelovanja uvodi adolescenta prema novoj dubini odnosa.

Tu je i još jedan aspekt adolescentske stvarnosti koji se povezuje s oblikovanjem životnog plana i koji ima posebnu važnost upravo za duhovno vodstvo: adolescentova spoznaja o nužnosti i vlastitoj mogućnosti odabira.³⁶ Taj odabir, bilo da je riječ o običnim svakodnevnim stvarima, o temeljnim pitanjima ili o duhovnom zvanju, mora se promatrati kao središnji element duhovnog vodstva. Naime intuicija glede osobne odgovornosti u oblikovanju vlastite budućnosti je odgovornost koju bi adolescent mogao lijepo prihvatiti, ali isto tako bi se mogla pokazati neprihvatljivom i neisplativom. Ovo je utoliko teže što se sve odvija u jednom stanju nesigurnosti i teškoća u donošenju konačnih odluka. U takvim okolnostima duhovni voditelj može poučiti mladog čovjeka kako treba imati povjerenja unatoč svekolikoj nesigurnosti koju osjeća. Nadalje, vrlo je važno ukazati mu kako se pri donošenju odluka uvijek treba osloniti na Duha Svetoga, kao i na to da u odabiru koji mu predstoji treba prepoznati djelovanje Duha. Ovo može biti prigoda za postupno uvođenje adolescenta u prepoznavanje različitih oblika djelovanja Duha u njegovu životu. Iskustvo takva razabiranja ostaje otvoreno za produblјivanje i rast kroz čitavo postojanje osobe.

Dakle hodu prema otkrivanju vlastitog identiteta, smisla života, životnog plana, pridružuje se otkrivanje i prihvaćanje duhovne dimenzije vlastitog postojanja.³⁷ Može se govoriti o duhovnosti kao globalnom projektu koji osmišlјava život čovjeka u svim njegovim pojavnostima i potencijalima, kao o onome što organizira sve ostale dimenzije osoba u potrazi za konačnim smislom postojanja i, polazeći od njega, za vlastitim ostvarenjem.

3. *Duhovni voditelj uz adolescenta*

Ljubav, znanje i iskustvo su temeljne karakteristike lika dobrog duhovnog voditelja. To su tri dimenzije njegove ličnosti koje su osnova za svako drugo određenje.³⁸ Nadalje, specifična formacija kroz studij, permanentno usavršavanje, promišljanje i stjecanje osobnih iskustava također je pretpostavka za pružanje autentične pomoći koja je prilagođena potrebama vođene osobe.

36 Usp. Exseler, *L'educazione religiosa*.

37 Usp. Martinelli, *Direzione spirituale*.

38 Usp. Bernard, *Teologia spirituale*.

Prije svega treba istaknuti potrebu *blizine* i *dostupnosti* duhovnog voditelja svijetu adolescenata. Riječ je o tome da se adolescentu mora dati mogućnost kretanja putem duhovnog rasta. Naime adolescent se teško i rijetko odlučuje sam potražiti duhovnog voditelja. On se približava i započinje dijalog s osobama koje se na neki način uklapaju u njegov svijet, s osobama koje su mu bliske i koje pokazuju da razumiju njegov položaj. Ustvari, treba »biti s adolescentima« kako bi ih se moglo upoznati i doprijeti do njih.

Među aspektima koji se jasno razabiru u današnjih adolescenata svakako treba spomenuti njihovu potrebu za uspostavljanjem autentičnih međusobnih odnosa. Shodno tome, nameće se potreba *spremnosti za prihvatanje* i *slušanje* od strane duhovnog voditelja. Takvo držanje treba ispunjavati osnovna očekivanja adolescenta, a to je prije svega njegova potreba da bude prihvaćen kao osoba u svojoj jedinstvenosti i neponovljivosti, tj. da ne bude promatran kao »slučaj« u mnoštvu drugih, da bude prihvaćen po onome što jest, da se osjeti shvaćenim i prihvaćenim po svojim dobrim, a i lošim osobinama. Adolescent ima potrebu slobodnog izražavanja i donošenja odluka s vlastitom odgovornošću.

U procesu odgoja odnos između dviju osoba nužno je »asimetričan« jer se uspostavlja između subjekata s različitim razinama autoriteta i odgovornosti. To je nešto što u duhovnom vodstvu svakako trebaju priznati i usvojiti kako adolescent, tako i njegov duhovni voditelj. Riječ je o *autoritetu* čija je osnovna funkcija, kao što to pokazuje etimologija pojma, »ostvarivanje rezultata uz osiguranje rasta osobe«, i to bez prepotentnog nametanja ili supstituiranja subjekta. Autoritativnost duhovnog voditelja očituje se u njegovoj spremnosti da sugovorniku uzvрати odgovornošću i protagonizmom.³⁹

U toj zadaći poticanja odgovornosti, duhovni voditelj ne smije tražiti manje od onog što mladi čovjek može pružiti. Istodobno, predlažući ciljeve koje treba ostvariti, on mora paziti da oni budu ne samo dobro definirani i jasni nego i »ostvarivi«. Ovo je nužno kako bi mladi čovjek krenuo odabranim putem, a da pritom osjeti kako je ozbiljno shvaćen i iskreno potaknut, te da mu ne prijete opasnost neuspjeha zbog previsoko postavljenih ciljeva ili zbog toga što ciljeve nije dovoljno ozbiljno shvatio jer su nedovoljno jasni.

U situaciji kad nedostaju referentni modeli, u izrazito fragmentiranom okruženju u kakvom današnji adolescent živi, dimenzija *svjedočanstva* može biti vrlo značajna u odnosu između duhovnog voditelja i mladog čovjeka. Dakako, ovakav pristup dubinski i neposredno zahvaća i samu osobu voditelja, njegovo poistovjećivanje s vrijednostima koje naviješta, koherentnost njegova života, njegov unutarnji život i njegov duhovni rast. Svjedočenje je »bremenito snagom objave kako je Gospodin Gospodin njegova vlastitog života«. ⁴⁰ Ovo nas upućuje na *unutarnje lice* duhovnog voditelja, koji je po Kristovu uzoru pozvan intenzivno živjeti teološko iskustvo vjere, nade i ljubavi. Martinelli na vrlo sugestivan način pokazuje kako »teološke vrline«, u kontekstu duhovne pratnje, dobivaju sasvim posebne konota-

39 Usp. Tonelli, R. (1996), *Per la vita e la speranza. Un progetto di pastorale giovanile*, Roma, LAS.

40 Vidi: Martinelli, *Direzione spirituale*, str. 107.

cije. Vjera je »prihvatanje života«, svega onog što Duh čini. Ona je »začudenost pred životom«, »otkriće života«, izraz vlastitog iskustva u komunikaciji. Nada je »znati kako se osloboditi svakog oblika posjedovanja«, ona je »snaga progonstva«, ono što nam daje snagu za nastavak hoda, jer imamo cilj. Ljubav je »bezuvjatna spremnost«, »iskrena zainteresiranost«, »traženje lica kod svakoga pojedinačno«,⁴¹

3.1. *Potražnja i nedostatak uzora*

Jedan od tipičnih zahtjeva adolescenata su uzori koji ih mogu nadahnuti u izgradnji samih sebe. Adolescentima su prvi uzori bili članovi obitelji, zatim prijatelji, pa osobito atraktivne odrasle osobe, heroji, zvijezde, da bi svi oni na kraju oslobodili prostor za sasvim individualno obilježen osobni plan. Međutim, u današnjem društveno–kulturnom okruženju je krizom i nesigurnošću obilježen i svijet odraslih, pa mladi ljudi teško u svakodnevnom životu pronalaze konkretne uzore. Tako često govorimo o društvu »bez očeva«, o »odgoju bez uzora«, što kod adolescenata stvara osjećaj izgubljenosti, tako da oni često traže »zamjenske očeve« i nalaze ih u zvijezdama koje stvaraju mediji ili u karizmatičkim liderima. Često je riječ o nekonzistentnim uzorima, nositeljima pseudovrijednosti potrošačkog mentaliteta i hedonizma.⁴²

Suočen s tom stvarnošću, duhovni voditelj se zapravo nalazi pred izazovom ponude vjerodostojnih i »privlačnih« uzora. Izazov je i njegov osobni odnos s adolescentom, koji je za njega »značajna osoba« i referentna točka. Ovdje se stoga otvara pitanje dimenzije duhovnog vodstva kao svjedočanstva konkretnog života, a to je nešto za čime mladi ljudi osjećaju najveću potrebu, nešto što je u samim temeljima odgojnog odnosa.

U svemu ovome treba imati u vidu temeljnu ulogu kršćanske zajednice u koju je mladi čovjek uključen. To nije baš uvijek lako: pored neizostavnih nekoherentnosti unutar župnih stvarnosti svakako treba ukazati i na svojevrstni odmak od svega onoga što »miriše« na institucije i strukture, što je tipično za adolescente. Usmjeravanje prema vrijednostima života u zajednici postaje moguće poglavito preko crkvenih skupina unutar kojih se mogu prenositi temeljni elementi i ukratko kršćanski način života.⁴³

3.2. *Svećenička uloga u buđenju zvanja*

Svećenička uloga je dakle neophodna u pastoralu zvanja iz više razloga. Svećenici mogu imati odlučujuću ulogu u rađanju, razabiranju i pratnji svećeničkog poziva. Drugi vatikanski koncil ne sumnja kad govori o toj svećeničkoj službi kao o dužnosti, i to objašnjava ovim riječima: »Ova dužnost pripada istoj svećeničkoj

41 Usp. Martinelli, *Direzione spirituale*

42 Usp. Miliša, *Mediji–mladi–dokolica–ovisnost*.

43 Usp. Hrvatska biskupska konferencija–Nacionalni katehetski ured (2000), *Župna kateheza u obnovi župne zajednice*, Zagreb–Zadar, NKU, HBK, HILP.

uloži po kojoj svećenik sudjeluje u brizi za cijelu Crkvu, kako narod Božji ne bi oskudijevao radnicima ovdje na zemlji» (PO, 11)⁴⁴. Svjedočenje osobnog života i svećeničke službe je najosobitiji i najvrjedniji rad i doprinos svakog svećenika na polju zvanja. Rijetka su zvanja koja se u svojoj povijesti ne mogu pozvati na nekoga poznatog, cijenjenog i poštovanog svećenika. Nema ništa tako prikladno za poticanje poziva kao što je strastveno svjedočanstvo vlastitog zvanja, kako bi se ono učinilo atraktivnim i privlačnim. Ništa nije logičnije i koherentnije u jednom zvanju nego rađati druga zvanja. Svećenički život, njegovo svjedočanstvo službe, ljubavi prema Gospodinu i Crkvi — svjedočanstvo obilježeno križem, a primljeno u nadi i pashalnoj radosti — njegovo bratsko zajedništvo i njegova ljubav za evangelizaciju svijeta prvi su i najuvjerljiviji faktor plodnosti zvanja.

To od svećenika zahtijeva da budu blizu mladima, pri čemu njihova dob nije sama po sebi uvjet za postizanje tog cilja. Svećenik treba imati nutarnji stav pozitivnog prihvaćanja mladih, s njihovim vrlinama i manama. Mladi koji su u blizini svećenika koji zauzeto radi, koji žudi, koji se raduje i pati, koji moli i oprašta, mogu doživjeti osjećaj radosnog otajstva koje svećenički život nosi u sebi, i pokrenuti Duhom poistovjećivat se s njim u svećeničkom zvanju. Svjedočanstvo svećenika je najveći kapital. Ljudi s pravom žele da svećenik među njima bude kao brat među braćom, ali ne zato da se izjednačuje s njima i njihovim grijesima i slabostima, nego naprotiv da ih svjetlom svoga života, primjerom svoje vjernosti Bogu, održavanjem zadane riječi, čistoćom i ljubavlju privlači i izvlači iz njihovih slabosti. Druga zvanja mogu odijeliti život od službe, a da to ljude ne potresa. Svećenik to ne može. U njemu život i služba moraju biti jedno. Stav s kojim svećenik živi svoje svećenstvo i vrši svoju službu važan je u trenutku poziva mladom čovjeku da slijedi njegov put. Zato trebamo oživjeti radost i žar našega svećeničkog zvanja i iznova ga živjeti svaki dan. U istoj mjeri u kojoj ljubimo i cijenimo ovaj dar koji smo primili predlagat ćemo zvanje mladima koje je Bog stavio pokraj nas, koje ljubimo, kako bi i oni mogli kao i mi ponuditi svoj život za svećeničku službu, s ciljem da Gospodin po njima učini divote u životima mnogih.

3.3. Perspektiva zvanja

Život kao odgovor na duhovno zvanje koje se rađa iz slobodne Božje inicijative jedna je od temeljnih istina kršćanske egzistencije. Dimenzija duhovnog zvanja je u adolescentsko doba područje temeljne važnosti koje na neki način predstavlja samo ishodište formacijskoga razvojnog puta.

Kako je usmjerena prema izgradnji vlastitog identiteta i definiranju osnovnih crta životnog plana, adolescencija je »izrazito pogodno životno razdoblje za duhovna zvanja«. Kao što kaže S. de Pieri, u adolescenciji je događaj duhovnog zvanja »u svojoj biti emotivno–afektivna intuicija, svojevrсни 'unutarnji poticaj' na usmjeravanje i uporabu vlastita života prema Božjem planu«.⁴⁵

44 Presbyterorum ordinis. U: *Drugi vatikanski koncil*, (1986), Zagreb, Kršćanska sadašnjost, str. 561–617.

45 De Pieri, S. (1992), *Identità*. U: Midali, M. — Tonelli, R., *Dizionario di pastorale giovanile*. Torino, LDC, str. 452.

U izgradnji vlastitog identiteta adolescencija donosi još uvijek zbrkanu i konfliktnu sliku, ali snažno percipiranu kroz unutarnje »doživljenu« vlastitu ličnost, pa reagira kroz široki spektar stajališta koja se uglavnom uvrštavaju u negativni i pozitivni »continuum« afektivne rezonancije. Kad se adolescentu dogodi duhovno zvanje, on prolazi kroz faze straha, potresenosti, čuđenja, egzaltacije; od nemira do unutarnjeg mira, od patnje do radosti, od odbijanja odgovornosti do traženja i davanja samog sebe.

Uloga duhovnog voditelja je i *usmjeravanje* adolescenta u odabiru duhovnog zvanja, pri čemu je njegovo djelovanje takvo da osigurava potpuno uvažavanje slobode čovjeka i Božjeg djela. U takvom načinu prezentiranja stvari vrijednosti koje zastupa i iskreno proživljava duhovni voditelj na adolescenta djeluju vrlo poticajno. »Adolescent će, ako ga je Bog pozvao, lakše moći osjetiti sklad između vrijednosti koje su u njemu već prisutne, pa makar i 'u začetku', i onih koje mu nudi pratilac.« (OT 3)

U adolescentskom razdoblju vrlo je važno usmjeravanje prema zvanju prikazati kao poziv »da se bude uključen« u Božji plan. Duhovno vodstvo je sudrug koji upravo u trenutku rađanja dočekuje volju za zvanjem i svjesnim postajanjem dijela Božjeg plana.

3.4. *U svakodnevnom pastoralu cijele dijeceze*

Pastoral zvanja se ne smije smatrati nečim odvojenim od svakodnevnog pastoralu cijele dijeceze. Dimenzija zvanja treba biti integralni dio dijecezanskog pastoralu, te po svojoj prirodi orijentirana razlučivanju Božjeg poziva, kako bi svaka osoba mogla otkriti put koji će je voditi k njenom ljudskom i kršćanskom ostvarenju. Zato je dimenzija zvanja imanentna pastoralu Crkve.⁴⁶ Razlog tomu nalazi se u činjenici da zvanje definira u određenom smislu duboko biće Crkve. Teološko shvaćanje svećeničkog zvanja i pastoralu može proizići samo iz shvaćanja Crkve kao »otajstva zvanja«.⁴⁷

Ako pastoral koji se realizira u kršćanskim zajednicama i u crkvenim pokretima i institucijama ne potakne srca vjernika da se zapitaju »što Bog od mene želi?«, možemo reći da on nije autentičan. Sadržaj zvanja treba biti prisutan u svim dimenzijama kršćanskog života: u obiteljskom i kulturnom, liturgijskom i sakramentalnom, u katehezama i grupama koje rade s mladima i odgajaju ih.

Svećeničko zvanje je dar za cijelu Crkvu, za njezin život i misiju. Crkva je pozvana sačuvati taj dar, cijeniti ga i ljubiti. Drugi vatikanski koncil nas podsjeća da cijela kršćanska zajednica ima dužnost njegovati zvanja, i to treba nastojati, prije svega, potpunim kršćanskim životom. Kako bi se osiguralo harmonično prikazivanje svećeničkog zvanja, potrebno je iskustvo kršćanske zajednice. Mladi trebaju autentičnu kršćansku zajednicu koja radosno slavi vjeru i svjedoči s nadom i lju-

46 Usp. Kongregacija za Istočne crkve, Kongregacija za redovnike i sekularne institute, Kongregacija za evangelizaciju i Kongregacija za katolički odgoj (1983), *Razvoj pastoralu zvanja u mjesnim Crkvama — Završni dokument*. Zagreb, Kršćanska sadašnjost.

47 Usp. *Nova zvanja za novu Europu*

bavi svojim bližnjima. Zajednicu koja cijeni svećeničku službu kao neophodno dobro i vrijedan Božji dar svom narodu. Zajednicu koja prihvaća mlade, ljubi ih i prati, i koja im je u stanju sugerirati svećenički poziv.

Ivan Pavao II potaknuo je Crkvu da u svojim zajednicama europskog kontinenta pokrene pokret molitve, jer aktualna povijesna i kulturna situacija, koja se dosta promijenila, zahtijeva da se pastoral zvanja smatra jednim od primarnih ciljeva cijele kršćanske zajednice.⁴⁸

Spiritual Guidance for Adolescents Choosing a Spiritual Vocation in our Time
Marino Ninčević*

Summary

The author reflects on a particular reality with which the Church has had to deal in the course of its history, as it does even today, albeit from various perspectives and in diverse ways: it is the issue of spiritual guidance. The documents of the Magisterium emphasize the importance of spiritual guidance as an expression of concern for the young and for new spiritual vocations. The documents encourage priests to give precedence to the spiritual guidance of youth. The spiritual guidance ministry originates in the spiritual vocation, which is the reason why Pope John Paul II said: »It is necessary to rediscover the great tradition of personal spiritual guidance which has always brought great and precious fruits to the Church's life. Priests, for their part, should be the first to devote time and energies to this work of education and personal spiritual guidance.« (Pastores dabo vobis, 1992) The adolescent phase in life is a time during which one's personal identity is shaped in a most profound way; therefore, it is a particularly important time in the process of the spiritual and religious formation of each individual, since at this age one is open and sensitive to growth in the spiritual life.

Key words: spiritual guidance, spiritual vocation, adolescent, identity, meaning of life, aim in life

48 Usp. *Crkva u Europi*

* Marino Ninčević, dipl. theol., Director of Zmajević Episcopal Seminary, Zadar. Address: Trg sv. Stošije 2, 23 000 Zadar, Croatia. E-mail: donmarino@inet.hr